

wego podłoża, z którego wyrastała nieprzejednana wrogość żywiołu niemieckiego wobec Słowian, jak i prawidłowego procesualnego charakteru niemieckiego parcia na wschód. Autor ukazał na przykładzie badań opinii publicznej w NRF, iż w świadomości albo podświadomości społeczeństwa w NRF, w tym także młodzieży urodzonej lub wychowanej już po wojnie, nadal utrzymują się przesady nacjonalistyczne i stereotypy rasowe charakterystyczne dla tradycyjnych rzeczników *Drang nach Osten*.

Dr Nowak w referacie pt. *Ekonomiczne przesłanki niemieckiego „Drang nach Osten”* wskazał na nieprzedawnione niebezpieczeństwo odradzania się w nowych formach ekspansjonizmu i militarizmu niemieckiego w NRF, który znajduje obiektywne podłoże w charakterze panującego w tym kraju ustroju społeczno-gospodarczego.

Zamykając obrady prof. I. A. Chrienow, dyrektor Instytutu Słowianoznawstwa, wyraził przekonanie, iż przyczyniły się one do zacieśnienia współpracy między przedstawicielami różnych dyscyplin naukowych z krajów socjalistycznych zajmujących się problematyką niemcoznawczą, której poznawczego i praktycznego znaczenia nie sposób przecenić. Prof. Chrienow zapowiedział, iż materiały sesji zostaną wydane drukiem i że wydatnie pomogą one Sekcji Historycznej Instytutu Słowianoznawstwa w pracach nad monografią *Drang nach Osten*.

W. M.

SESJA NAUKOWA

Z OKAZJI SETNEJ ROCZNICY URODZIN JULIANA MARCHLEWSKIEGO

Z okazji 100-rocznicy urodzin Juliana Marchlewskiego (ur. 17 V 1866) odbyła się w Pałacu Staszica w Warszawie w dniach 16 i 17 maja 1966 r. sesja naukowa z pięcioma referatami i licznymi uzupełniającymi wypowiedziami dyskutantów przybyłych z wielu ośrodków naukowych Polski, Związku Radzieckiego i Niemieckiej Republiki Demokratycznej. Określeniu miejsca i znaczenia twórczego dorobku J. Marchlewskiego w polskim ruchu robotniczym poświęcone były referaty doc. dra Feliksa Tycha i prof. dr Celiny Bobińskiej. Działalność J. Marchlewskiego w ruchu rewolucyjnym rosyjskim i w Rosji Radzieckiej omówił w obszernym referacie kandydat nauk historycznych Instytutu Marksizmu-Leninizmu przy KC KPZR — G. G. Kuranow; udział J. Marchlewskiego w działalności „Grupy Spartakusa” i jego zaangażowanie w walce przeciwko imperializmowi niemieckiemu na przełomie XIX i XX w. przedstawił dr Horst Schumacher z Instytutu Marksizmu-Leninizmu przy KC SED, autor wydanej w 1964 pracy pt. *Sie nannten ihn Karski, Das revolutionäre Wirken Juliana Marchlewskis in der deutschen Arbeiterbewegung 1896 bis 1919*.

Jak stwierdził ostatni z wymienionych referentów, J. Marchlewski działał w Niemczech nielegalnie lub półlegalnie przez blisko 20 lat. Bibliograficzne zestawienie prac, broszur i artykułów opublikowanych w języku niemieckim, obejmujące około 1700 tytułów, dowodzi zarówno głębokiej znajomości środowiska niemieckiego, w którym Marchlewski działał, jak i wysokiego stopnia zaangażowania w ruchu robotniczym na terenie Niemiec. Schumacher stwierdził, iż prace Marchlewskiego „weszy do skarbicy niemieckiej rewolucyjnej publicystyki i literatury, a pseudonim Marchlewskiego (J. Karski) stał się w Niemczech pojęciem,

które oznaczało marksistowską wierność zasadom, naukowość, jasność argumentacji i języka, a przede wszystkim żarliwą obronę interesów uciskanych i wyzyskiwanych”.

Cykl referatów sesji zamknął wykład prof. dra Józefa Zawadzkiego na temat poglądów ekonomicznych J. Marchlewskiego.

Organizatorami sesji byli: Komitet Naukowy Obchodów 1000-lecia Państwa Polskiego, Wydział Nauk Społecznych Polskiej Akademii Nauk, Zakład Historii Partii przy KC PZPR oraz Wyższa Szkoła Nauk Społecznych przy KC PZPR. Zgodnie z zapowiedzią organizatorów materiały sesji opublikowane zostaną w osobnym wydawnictwie w 1967 r.

A. W. W.

ZAGRANICZNI UCZENI — DOKTORAMI *HONORIS CAUSA* UNIwersYTETU IM. A. MICKIEWICZA W POZNANIU

Rozwój słowianoznawstwa, jaki nastąpił w ciągu ostatnich lat w krajach Europy zachodniej, jest zjawiskiem omawianym już w „Przeglądzie Zachodnim”. U podstaw tego procesu leży fakt, iż slawistyce zachodnioeuropejskiej przeznaczona została funkcja naukowego badania problemów życia kulturalnego, a zwłaszcza literatury i języków, narodów tworzących obecnie trzon obozu państw socjalistycznych. Dorobek wielu slawistów zachodnioeuropejskich specjalizujących się w zakresie literatury i języka polskiego jest w wielu wypadkach imponujący. Są oni prawdziwymi „ambasadorami” naszej kultury, pośrednikami między naszym narodem a społeczeństwem, jakie reprezentują, wypróbowanymi przyjaciółmi Polski. Świadectwem tego, że zasługi zagranicznych polonistów spotykają się z należytą oceną i uznaniem Polaków są m.in. uroczystości nadania tytułu doktora *honoris causa* Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu dwom uczy-nym-polonistom ze Szwecji i Francji w lutym i kwietniu 1966 r. w Poznaniu.

W dniu 21 II 1966 r. w Małej Auli UAM odbyła się ceremonia nadania doktoratu *honoris causa* uczonemu szwedzkiemu, prof. drowi Knutowi Olofowi Falkowi — kierownikowi Instytutu Słowiańskiego Uniwersytetu w Lund.

Prof. dr Knut Olof Falk urodził się 19 IV 1906 r. w środkowej Szwecji. Naukę szkolną pobierał w Norrköping i w Sztokholmie, gdzie w 1924 r. uzyskał maturę. Studiował w Uppsali neofilologię: slawistykę i lituanistykę u znanego językoznawcy Richarda Ekbloma. W 1931 r. Falk przybył na studia do Warszawy, a w latach 1932—33 pracował jako lektor języka szwedzkiego na Uniwersytecie Jagiellońskim i w Instytucie Wychowania Fizycznego w Krakowie. Wraz z dość dużą grupą zagranicznych slawistów specjalizował się wówczas w zakresie językoznawstwa pod kierunkiem prof. K. Nitscha i prof. T. Lehra-Splawińskiego. W 1933 r. podjął samodzielne terenowe badania toponomastyczne na Suwalszczyźnie, stosując w nich szwedzkie metody badawcze prof. Elofa Hellquista i prof. Jö-rana Sahlgrena. Badania te dotyczyły przede wszystkim nazewnictwa wodnego okolic jeziora Wigry. W lecie 1934 r. Falk rozpoczął tam systematyczne badania, oparte tym razem na zebranych poprzednio w Warszawie materiałach archiwalnych, związanych z owym terenem. Podkreślić należy, iż zebrane archiwalia zostały ujęte z jego inicjatywy w kartotekę fotograficzną, która po spaleniu polskich zbiorów przez Niemców stała się wartościowym źródłem historycznym.

W latach 1935—37 Falk przebywał na Litwie, pracując jako lektor języka